

List izhaja 1. in 15. vsakega meseca.
Posamezna štev. 2 K.
Rokopisi se ne vračajo in nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Inserati po dogovoru.

VOJNI INVALID

Uredništvo:
Šelenburgova ulica
štev. 6/II, levo.

Upravištvo:
Poštni urad,
Ljubljana VII.

Glasiilo splošne organizacije vojnih invalidov, vdov in sirot za Slovenijo.

Našim narodnim poslancem!

Po treh letih našega narodnega osvobojenja in ujedinjenja sklenilo je ministrstvo za socialno politiko predložiti v najkrajšem času načrt invalidskega zakona ustavotvorni skupščini v odobritev. Glavni smoter zakona je zagotoviti vojnim žrtvam zaslužene pravice in določiti zdravo socialno smer za rešitev invalidskega vprašanja. Želimo opozoriti gospode narodne poslance na važnost tega vprašanja.

Strahote svetovne vojne so minule, toda ostale so posledice teh strahot, vojni invalidi vdove in sirote, ki se nahajajo v težki bedi in se bore za svoj življenski obstoj. Preživljamo težke trenutke svoje krize; kajti vse, kar je lepo oblečeno in bogato, beži od nas ter se nas sramuje, ako prosimo pomoči. Naše prošnje so ostale zaman, ker nas oni, ki bi lahko priskočili na pomoč smatrajo za samopašne parasite, ki jih ne more zadovoljiti nikakoršna velikodušnost. Povdarjamo, da naša javnost dozdej še ni pokazala pravega razumevanja za invalidsko stvar. Nepravilno razumevanje razmer, v katerih žive vojne žrtve, nudilo je raznim centrifugalnim silam, ki hočejo rovariti proti državi, priliko, da so skušale zlorabiti bedno stanje invalidov in ustvariti atmosfero nezadovoljstva ter nezaupanja proti državi. Toda vsak tak poskus smo v kali zatrli, ker se zavedamo težkoč, ki jih povzročuje državi ureditev invalidskega vprašanja. Gledali smo z zaupanjem v boljšo bodočnost in doživeli čas, ko se bo v narodni skupščini razpravljal invalidski zakon.

Obračamo se na Vas gospodje narodni poslanci v nadi, da pri končni odobritvi invalidskega zakona pokažete pravo razumevanje ne samo za invalidsko stvar, temveč tudi za napredek naše Jugoslavije. Zakon mora dvigniti ugled naše države na znotraj in zunaj, imeti mora čvrsto podlago; kajti zakon bre zsolidnih temeljev je kakor čoln brez krmila, ki ga suče veter na vse strani. Pravi temelj invalidskega zakona tvorita dva osnovna problema — gospodarsko-socialni in finančni. Zakon ne sme po-

slabšati že itak težkega socialnega stanja vojsoben za vsakdanje življenje in kako naj se mu po možnosti nadomesti ono, kar je žrtvoval. Ureditev invalidskega vprašanja zahteva korenito poznavanje stanja, v katerem se nahajajo vojne žrtve. Nerazumevanje tega stanja obtežilo bi rešitev splošnega socialnega vprašanja v državi. Povdarjati moramo dve važne strani, duševno in tehnično, ki jih morajo predvideti oni, ki bodo končno odločili o invalidskem zakonu. Z zakonom je treba med invalidi učvrstiti voljo za delo ter okrepiti samozavest. Poleg te duševne strani pa zahteva tehnična stran osnivanje invalidskih zavodov, kjer se naj invalidi vsposobijo za stari ali za novi poklic. Pravilno pojmovanje duševne in tehnične strani pri tvoritvi žrtve temveč mora točno zasledovati cilj, kako naj se pomaga invalidu, da postane sposobi invalidskega zakona rodilo bo uspeh, da se invalid ne bo več smatral za vojno žrtve, kakor nekdanj.

Nov invalidski zakon mora biti enak za vse invalide. Priznati mora vsakemu vojnemu invalidu kakor tudi rodbinam padlih brez ozira na njihovo materialno stanje pravico do invalidske podpore. Invalidnina se ne sme smatrati kot pomoč, ampak kot nagrada za pohabljenost.

Zahtevamo samo to, kar nam pripada in toliko, kolikor nam država more dati, da ne bi bili oškodovani interesi celine; kajti bili smo vojaki, poslušali smo, mi smo bili lojalni državljani, toda hočemo živeti akoravno smo pohabljeni. Gospodje narodni poslanci! Z zaupanjem računamo na Vašo pomoč in iskreno voljo, da kot zastopniki naroda izvršite dolžnost napram vojnim žrtvam.

Meznarič Ivo, vojni invalid:

Velika protestna skupščina vojnih invalidov v Beogradu.

V nedeljo dne 20. novembra t. l. se je zbralo okrog 2000 vojnih invalidov, da protestirajo proti zavlačevanju rešitve invalidskega zakona. Protestni shod nekdanjih junakov, ki je korakal

„Lahko noč, gospod Drva“, je odgovorila za vse telesno silno nadarjena gospa. „Kaj bomo imeli zopet izredno čast? Me tako veseli, takorekoč zelo mi je drago, če se kaj pomenimo o onih grozljivih časih, ko ste bili za nas, zame in mojega moža, tako srčno dobri. Moj mož kar ne more pozabiti onih sto kilogramov moke, ki ste nam jo bili preskrbeli za pust leta 1918.“

Ali se spominjate kako smo potem na to moko plesali? In šampanjec je tekel kar od miz. Oh, to so bili strahotni časi, nobene prave in fine močnate jedi nismo imeli, torta se mi je redko tako posrečila hot v mirnem času. Lahko noč, gospod Drva, res, težki časi so bili“.

„Da, milostiva, neverjetno hudo je bilo, poljubljam roko, lahko noč“.

Milostljiva je s vojim možem odšla, gospod Drva pa je premeril čez naočnike sobo, napravil par korakov proti kotu in sedel k mizi, ki je bila najbolj razposajena.

Jaz pa sem sedel tam v prvi, nerazsvetljeni sobi, pred menoj je stala posodica vina na nepogrnjeni mizi

po naši prestolici Beogradu, je globoko ganil marsikaterega očigledca tega obhoda.

Lepo uvrščena množica pohabljenec, z umetno nadomestnimi deli telesa, sestradana lica, gola, bosa s povešenimi in žalostnimi pogledi, je v hladnem zimskem času, tresoč se od onemoglosti korakala po ulicah, noseč v rokah simbol svojih bolečin — tablice iz platna, z raznimi napisi, ki bi naj javno izpovedale ono, kar ni hotela poslušati vlada in né javnost.

Če se ozremo na besedilo tablic, se nan zrcali vsa beda in gorje, ki je zavladalo v vrstah vojnih žrtve, za katere se do danes ni nikdo zanimal in brigal. Ta uboga in zapuščena para, je končno javno nastopila, ter z napasi, ki pretresajo človeško srce, doprinesla ogledalo onih ljudi, katerim je glavna naloga skrbeti, za duševno in telesno ubite in zmrcvarjene heroje naše domovine.

Da spozna slovenska javnost in merodajni faktorji bedo, v kateri se nahajajo vojne žrtve, navajam v srce segajoče napise tablic, s katerimi je korakala bedna množica po Belgrajskih ulicah.

„Dajte nam hljeba“ — „Spasite našo siročad“ — „Silni ne zaboravite, da Vaša vlast potiče (izvira) iz naših djela“ — „Žrtve za otažbinu (domovinu) nagradjuju se, a ne kažnjavaju se“ — „Stidite se naše bede“ — „Nismo žalili poginuti, ne žalimo umreti, ali žalimo bodočnosti države“ — „U nama je prošlost i bodočnost naroda“ — „Živeo Bog pravde, dole Bog protekcije“ — „Dole ratni bogataši“ — „Borba protivu invalida je borba protivu otačbine (domovine)“ — „Zbrinite invalide, ratnu siročat — osigurajte bodočnost države“ — Otačbino (Domovina) najdi ljude da se brinu o nami“ — „Živelja socialna pravda“ i. t. d.

S takim vidnim faktom je množica odkorakala pred poslopje predsedništva ministrskega sveta.

Prvi je govoril (invalid) kapetan Nedič približno tako:

Kraljeva vlada! Odpri saj za en moment okna tvoje visoke hiše, ter poglej nas: kdo smo, kaj smo in kaj hočemo.

Če ti ne veš, ti hočemo mi povedati. Mi smo onesposobljeni vojaki starih srbskih polkov, mi smo junaki od Kumanova, Bregalnice, Cera, Rudnika, Kajmačalama in Bitolja, katere je njegovo Veličanstvo Kralj, pri vsaki priložnosti po-

Natakarice so letale sem in tja, v kokošem ritmu so zibale svoje, s tujimi lasmi našopirjene glave, govorile so nemško in slovensko.

Velika natakaričina oseba se je pojavila pred vratmi in me ošvrknila s pogledom, ki je molče govoril, naj grem domov, saj invalid ni za ljudi.

Ravno pred vratmi druge sobe sta se srečali ona in druga, manjša, debela in izzivajoče plava.

„Je kdo v prvi sobi?“ je vprašala večja.

„Nikogar ni, en invalid je“, je odgovorila manjša.

Od tedaj dalje mene pravzaprav ni več, saj so natakariče rekly, da ni nikogar, da torej tudi mene ni, da sploh ne živim, da kratkomalo nisem.

Slutil sem to že prej, a zavedel se nisem te resnice, tako neumno lepo sem sodil sebe in ljudi, ki niso invalidi. Tudi natakariče imajo včasih prav.

Popil sem svojo mero, mešano z obupom, žolčem in gujevom. Plačal sem, dal napitnine, kolikor je pač mogoče invalidu, natakariča je odšla, veličastna, brez besede, pustivši v mo-

LISTEK.

Ivan Gruden:

Invalid.*

Svečano so zažarele žarnice nad pogrjnjenimi mizami. Krog miz so sedele, glasno govorile in pele vesele družbe. Mnogo miz je bilo, tudi več luči je gorelo tam v zadnji in prezadnji sobi. Svetlobe, veselja in vina je bilo na mernike in sode. Samo v sobi tik za vhodom je bilo tiho, klavirno, mračno in mrzlo.

Pred blagajno je stal mlad, zdrav fant in govoril z gospodično blagajničarko, ki je hudomušno in glasno odgovarjala lepo oblečenu fantu na kdovekaj.

Ljudje so prihajali, odhajali, se pozdravljali in poslavljali, kakor želi, ne želi, kruto zahteva naša nad vse potrebna, nam in našim potomcem predpisana šablonska srčna izobrazba in plemenitost.

„Klanjam se, milostljiva“, je kokodajsal gospod z zlatim ščipalnikom.

* Ponatis iz 13. številke Jugoslovana, 2. febr. 1918.

zdravljaj s „zdravo junaci“. Ti pa vlada nazvala si nas, prvim in zavedenim meščanom.

Vedno in vedno smo pisali in govorili kakšen je naš **obubožani stan** — ti vlada pa, nam nisi hotela verjeti! Govorili smo, da nimamo **kruha, obleke in strehe**, da nimamo **najpotrebnejših sredstev za življenski obstoj, kako trpimo**, ter kako **nas je do danes tvoje uradništvo maltretiralo**, — vse to nam nisi verjela!

Prišli smo, vlada! iz najbolj oddaljenih krajev in mest naše države, v mrzlem in grdem času, ker nas sili bol in trpljenje, da ti osebno pokažemo, koliko trpimo, samo zato, ker smo invalidi.

Povej nam, vlada! ceniš ti naše požrtvovanje kot **vrline**, ali pa kot **parok**. Ako ga ceniš, kot vrline, tedaj hočemo iste prenesti na naše sinove, na naše otroke, samo tedaj, če nas bodeš dostojno oskrbela. Ako pa smatraš našo požrtvovalnost, kot parok, povej nam to odkrito, da bomo vsaj razumeli, tvoje dosedanje ponašanje napram nam, tako da bomo **tudi mi lahko za tvoje delo odmerjali istim merilom**.

Invalidi iz cele države, so prišli k tebi, ne da od tebe zahtevajo svoje svete pravice, **ki so svetinja, večja svetinja**, kakor je **tvoje častno mesto**, ki ga zavzemaš, kajti naše delo je **slavno in večno, tvoje pa je častno mesto, ki je površno in prehodno**.

Odpiramo naše srce pred teboj, poklanjamo ti nujno ljubav do naše države, ravnokotako pa, našo ogorčenost, ki si jo gojila do nas, ker ta nas je dovela v položaj, v katerem nas tukaj vidiš.

Naše potrpežljivosti je konec.

V tvojih **državnih poslih**, ti nočemo delati ovir, zadnjekrat pa te opominjamo, da izvršiš tvojo dolžnost, do nas, ter da nam daš upravičene zahteve v smislu resolucije, ki ti jo v tem momentu predlagajo naši delegati.

Ako pa tudi sedaj ne izvršiš dolžnosti tvoje in ne ugotiš naši upravičeni zahtevi, te nočemo **kompromitirati** z našim postopanjem, pač pa ločemo in bomo vsi, kolikor nas je tu, **položili svoje trudne ude, eden poleg drugega na tla Terazije, ter protestirajoč do zadnjega momenta, gladni, na mrzlih tleh in pod vedrim nebom, hočemo izsiliti svoje pravice, ali pa v tem položaju umreti!**

Pri našem odhodu ti nočemo povedati nobene osorne besede, nočemo pa ti dati tudi nobene dobre.

Mi iščemo smrt ali pa znosno življenje. Na mesto pozdrava tebi, pošiljamo pozdrave svetemu **idealu**, za katerega smo se častno borili in padli.

Živela domovina!

Za kapetanom Nedičem, je povzel besedo invalid Predraga Karalič, ki je v enournem jedrnatem govoru orisal bedni položaj invalidov, vdov in sirot. Poročal je obširno o dosedanjem delu vlade, kar je storila v korist invalidom, ter o brezbriznosti poklicanih faktorjev, ki so invalidsko vprašanje poslabšali a ne zboljšali.

Obširno je poročal o ministrskih konferencah, ki so v času od 19. septembra do 5. oktobra t. l. pretresale načrt invalidskega zakona.

Značilne besede druga Karaliča so bile sledeče:

Za rešenje invalidskega vprašanja imamo samo dve smeri. Prva je sporazum s kompetentnimi oblastmi, da se briga za nas, druga smer in pot pa je (v okviru zakona), legalni boj. Da je prva smer brez vsake koristi, smo že uvideli, torej nam preostane samo še druga, za katero pa imamo nebroj sredstev na razpolago.

Imamo še prijatelje, katerih prijateljstvo je **zapečaten s krvjo** na bajonetih. Ti prijatelji so širom sveta. Invalidske organizacije v Franciji, Belgiji, na katere nas veže ista narodna vez. Angleška i. t. d. Ti vsi prijatelji nam bodo prihiteli na pomoč in protestirali proti mrcvarenju svojih srbskih tovarišev. Naša vlada pa ne bode imela dosti moči upreti se celemu evropskemu javnemu mnenju,

H koncu je omenjal. Ozrmo se po Belgradu! Na vse strani se dvigajo velike palače, polne bogastva in razkošja. Pridimo čez eno leto, jih bo desetkrat več, pridemo pa čez dve leti, jih bo pa stokrat več. Vse to je sad iz **Vaše krvi**.

Mi zahtevamo samo naš kruh in stan, da nam ognjišče in slava ne ugasne. Zato kličem: **Doli narodne izdajice! Živela domovina!**

Množica se je na to mirno razšla.

K govoru druga Karaliča o ministrski konferenci, ki ga nisem tukaj v celoti opisal, hočem konstatirati samo sledeče!

Srbski tovariši, ki so bili zastopani na tej konferenci niso pravilno ravnali, začeli so sabotirati naše skupno delovanje, s tem, da so je demonstrativno, brezpovodno zapustili. S svojim neopravičenim odhodom so škodovali v splošnem, brezkončni armadi Jugoslovanskih vojnih invalidov, vdov in sirot, pri izdelovanju zakona samega, na drugi strani so pa razbili **ujedinenje**, ki je bilo ravno pred konferenco, po težkih mukah sklenjeno.

Nastop srbskih tovarišev je bil na tej konferenci sebičen in je omalovaževal nas „kako nas oni že zovejo „prečane“. Teško mi gredo te besede iz ust, ker sem bil eden izmed prvih za ujedinenje, toda dolžnost moja mi to veleva, ker sem kot delegat slovenskih invalidov aktivno deloval od začetka do konca pri teh ministrskih konferencah v Beogradu.

To, kar so srbski tovariši takrat zagrešili, morajo sedaj popraviti: Protestna skuščina je pokazala prvo potezo boja za svoje pravice, ki tudi nas ostale invalide v Sloveniji, zlasti pa brate Hrvate, Bosance in Dalmatince mora zanimati in interesirati, ter končno zbuditi iz spanja. Dovolj je bilo klanja, spanja pa še več!

Invalidsko ujedinenje v Jugoslaviji, ne po vaši krivdi, je šlo po vodi! Zato pa ni šla sloga in enotni nastop, kedar se gre za enotne pravice!

Tudi mi slovenski invalidi, moramo vstati, ter v istem smislu in načinu skočiti v obran! Pripraviti se moramo, da pridemo takšni kakršni smo, brez rok, brez nog, zmrevarjeni, goli in bosi skupaj, ter da tudi mi pozovemo merodajne činitelje, da nas pogledajo, ter zaslišijo naše opravičene pritožbe.

V boju za pravice, ne poznamo razkola, tem več ramo ob rami, kakor smo umeli to na bojiščih, si moramo pridobiti ono kar nam gre:

Slovenski invalidi na noge, pripravljajte se, da najsvečaneje dokažemo svetu, da naš **jok** in

stok ni zastoj, da ni licemeren, ampak da je resen.

Pokažimo našo telesno pohabljenost in slabost onim, ki niso poskusili gorja svetovnega klanja in ki ne vedo kaj je beda in trpljenje tega sveta. —

Meznarič Ivo, vojni invalid:

Vojni invalidi in odprava ministrstva za socialno politiko.

Nekaj dni poročajo časopisi, da namerava jo v Beogradu odpraviti ministrstvo za socialno politiko ter razdeliti njega posle med druga ministristva. Ta stvar precej zanima nas invalide, vdove in sirote ne le Slovenije, nego cele države, zato je ne smemo prezreti. Mož, ki je staval ta famozni predlog, pač nima interesa na ustanovah, ki so v področju ministrstva za socialno politiko, niti ni kdaj poznal bedo tisočev, ki imajo pravico do teh ustanov. Vojnim invalidom, vojnim vdovam ali sirotam pač tudi ne more biti vseeno, ali obstoja to ministrstvo ali ne. Vemo tudi, da čim se to ministrstvo razcepi in dodele posamezni oddelki drugim ministrstvom, izgube posamezni oddelki avtoriteto, nadrejeno ministrstvo bo smatralo socialno skrb za breme, ki je v nasprotju z interesi dotičnega ministrstva. Predlog za odpravo ministrstva za socialno politiko ni atentat na ministra, ampak na zaščito invalidov, vdov in sirot in delavsko varstvo. Zaradi tega je potrebno, da se upro takemu predlogu vsi krogi naše javnosti. Ne maramo izrabljati dogodka politično, gre za stvar. Vendar pa moramo v razumevanje pojasniti naše stališče napram ministrstvu.

Kdo je minister, nas pri tem vprašanju ne briga in tudi ni naš namen, da bi zagovarjali sedanjega ministra za socialno politiko. Prepričani smo, da bodo politični boji vedno ovirali socialno delo, ki v teh razmerah niti ne more ustrezati potrebam, ker je odvisno tudi od drugih resortov.

Imamo dokaze. Sedanji minister zahteva kredit za ustanove, zavode in druge podpore potrebnim vojnim žrtvam. Na zahtevo dobi kratek odgovor: **Nema novaca**. In na cedilu sta načrt in minister. Najvažnejši argument je, da to ministristvo žre milijone. Kričarji pa ne pomislijo, da se v enem ali dveh letih ne more obrestovati glavnic, ki je naložena za sirote in izobrazbo invalidov. Gospoda ne pomisli, da je ta investicija problematična, ki nosi obresti v splošnem. Milijoni, ki smo sprejeli, ali so jih sprejele morebiti posamezne osebe, ki so bile le kaplja v morje. Ne zadostne so bile te investicije. Da ne bomo hodili po ovinkih povejmo naravnost:

Država, tvoja prokleta dolžnost je, da podpreš moralno in gmetno vse one, ki niso po svoji krivdi padli v tvojo milost in nemilost! Tvoja dolžnost je, da jim omogočiš existenco, če si je brez pomoči ne morejo sami! To resnico ne more nihče zanikati! Naenkrat je uprava tega ministrstva predraga. Predlagatelj je staval predlog na zahtevo radikalcev. Preobširno bi bilo govoriti sedaj o delovanju ministrstva za so-

jem ozračju vonj neke toaletne dišave, ki je dišala po bedastosti, surovosti in grehu.

Pritisnil sem v kolenu gumb na svoji levi protezi, zaškripalo je, kakor zaškriplje železo, žica, zmet, in noga se mi je zravnala.

Naslonil sem se na desno nogo, prijel sem se mize z desno, stola z levo roko in sem vstal, ne vstal dvignil sem se, kajti z rokami ne vstam.

Odšel sem nihče me ni pogledal, nihče mi ni rekel lahko noč, še pes ni zalajal za menoj.

Prišel sem na ulico. Noč je bila temna, ulica ledena. Tupatam je gorela kaka plinovka, tam v vogalu pred ulico in cerkvijo se je zasvetil policijski polumesec.

Ljudi nisem videl na cesti, le sem in tja se je v daljavi na križišču ulic pokazala človeška podoba in izginila v noč.

Sam sem šel proti domu. Počival sem vsakih pet minut. In stene ob cestnih hišah so s smehom odgovarjale tričetrtinskemu taktu moje palice in mojih stopinj: in-va-lid... in-va-lid... pa če-mu? pa če-mu?

Groza me je bilo teh glasov, mrtvega stenskega odmeva me je bilo strah, in če bi bil mogel, bi bil zbežal sam pred seboj in bi bil gledal, kaj bo z menoj.

A spomnil sem se, da me ni, in bilo mi je boljše. Vedno lažje mi je postajalo, gorko v glavo in srce. Nisem več čutil bolečin v protezi. Moja noga, ki je segnala izgubljena nekje v Italiji, se mi pač vine še kdaj, s šilom me zbada v peto, koleno, povsodi od prstov do stegna. Tedaj se mi zdi, da imam še meso v kolenu, v gležnju in stopalu. Včasih stegnem roko, da se prepričam, a ko otipljem usnje, les in železo, se mi stori, kakor bi ne bil več človek. Zdi se mi, da sem mehanizem za katerokoli panoramo, kjer podobe govore, dvigajo v umirjenem taktu svoje roke in noge, celo govore in gledajo po svoje, le ljudje niso.

Ta večer pa moje noge ni bilo od nikjer. Moja nova noga je hodila tako gibčno in skočno, kakor niti zdrava včasih ne zna hoditi. Zmeti so se pregibale z veselim ropotom, a prožno, brez nepotrebne škripanja, les je dobil mišičje, usnje je bilo skoraj kot pristna človeška koža. Meni pa je lila toplota v srce, v glavo mi je silila vročina in nerodnost. Moji koraki so prišli polagoma ob vsako taktno mero, vse telo pa je govorilo, da proteza laže, da sem vsaj silno truden, če že ne pijan.

Tako sem hodil v težkih mislih že skoraj pol ure proti domu. Bil sem na Samaritanskem trgu, ko je bila ura enajst.

Postal sem trenutek, obrisal si pot s čela in hotel nadaljevati pot. Stopil sem, proteza mi je zdrsnila po ledenem tlaku, noga se mi je ustrašila in se uklonila, kot bi me kdo sunil pod koleno — ležal sem na tleh, na cesti in v mrazu.

Prvi hip se niti zavedel nisem svoje nesreče, a ko sem se sklonil in hotel dvigniti svoje neboljeno telo, sem z grozo zapazil, da se mi je bila nova noga skrivila v stran in da je pri vsakem najmanjšem premiku zahreščalo po njej. Moja strašna sodba je bila podpisana s posebnim povdarkom, da sam ne morem vstati in naj čakam usmiljenih ljudi, ki me dvignejo.

Od daleč so se oglašali koraki.

Prišel je mimo mlad gospod. Obstal je, me pogledal, skomignil z rameni in hotel iti dalje.

Izpregovoril sem proseče: „Vi človek, ki imate srce in dobro voljo, pomagajte!“

„Kaj pravite, da imam srce, jaz, pa srce, se Vam blede ali kaj? Ali me ne poznate, da mi prisojate to slabost, ki sem jo, da odkrito povem, svoječasno tudi imel. Prišla pa je vojska, postal sem dobavitelj, moje srce pa, ki je bilo

cijalno politiko: kar je storilo to ministrstvo pa je bilo tudi v naš prid.

Atentat, ki ga je napravil g. **Trifković**, ni bil namenjen samo ministrstvu ali ministru, marveč v prvi vrsti nam invalidom, sirotam, vdovam, dobrovoljcem, potem obrtnikom, raznim uradom in poluradnim institucijam.

Napad je zahvala za vse one žrtve, plača za zsluge, ki jih je imelo ljudstvo za svojo domovino. Sedaj si oglejmo ministra, ki drži valet dvih fotelov — kakor zahteva „**Idealni predlog radikalcev**“. Delokrog ima velik, toda brigati se za socialno politiko se ne more; često prihaja tudi v nasprotje z delokrogom svojega ministrstva. S tem nastanejo težkoče.

Naivna pa je trditev, da bodo druga ministrstva lažje nabavila več sredstev v socialne namene, kakor posamezni ločeni oddelki po raznih ministrstvih, ki jih nihče ne upošteva. Z odpravo ministrstva za socialno politiko, bi osnovali nekaj novih šefovskih stolčkov, kamor bi podtaknili nekaj načelnikov, inšpektorjev, komisij itd., ki ne bi imeli nikakršnih pojmov o socialnem delu. Nam invalidom to ne more biti vseeno, ker bi bilo s tako izpremembo ovrženo še to, kar smo si priborili. Strel je nameril **državotvorec** proti invalidom in sirotam, ta strel, ta žvižg projektila mi dobro čujemo, zato protestiramo najodločneje proti napadu. Pomoči potrebujemo mi in naši svojci, pomoči potrebujejo sirote naših vojnih tovarišev, da preživimo dni bede in da se usposobimo za produktivno delo.

Gospoda, to vprašanje ni malenkost. Država naj se pobriga za dobrobit **vseh državljanov!** To je njena naloga! Socialna zakonodaja, pospeševanje narodnega zdravja, zaščita ekonomsko slabjšega, vprašanje invalidov, vojnih vdov in sirot, odprav družabnih zla, zaščita dece, ureditev delavskih razmer, delavsko varstvo, vse to spada v delokrog ministrstva za socialno politiko in kdor hoče vzeti garancije za tako delo, zagovarja grdo reakcijo.

Dolžnost strank, dolžnost poslancev je, da se upro atentatu, če hočejo ohraniti zaupanje volilcev. Zlasti pa imajo interes invalidi, dobrovoljci in delavske organizacije, da z vso vehemenco protestirajo proti odpravi ministrstva za socialno politiko.

Ne dotikajte se ustanov, ki se tičejo **velike večine državljanov**, ki imajo v državi specijalne interese kot vojni invalidi, dobrovoljci in razred delovnega sloja!

Samo živeti hočemo in koristiti v ugodnih socialnih razmerah!

To pa je naša pravica!

Socialna beda in zlati časi.

Kratko po storjenem atentatu na ministrstvo za socialno politiko je sledil drugi atentat.

V socialni politični sekciji zakonodajnega odbora, se je gospoda uborila na invalidske draginjske doklade. Ta gospoda je dne 16. novembra vnovič dokumentirala smisel pravičnega dela.

Zakonodajni odbor je sprejel v reviziji začasno uredbo o invalidih, ter sklenil sledečo redakcijo.

že prej precej šibko, je spričo mojega bogastva hiralo in nekega dne sem spoznal, da ga sploh nimam več. Modernemu človeku je lahko, celo treba izhajati brez srca. Vaše prošnje ne razumem, lahko noč, pa dobro spite!

Nato je odšel.

Mimo je prišel mlad fant, velik in močan.

Povzdignil sem glas in prosil:

„Vi, če ste človek in imate srce, pomagajte!“

Sicer me nič ne briga“, mi je odgovoril, „kdo ste, kaj ste in čemu ležite tu na tleh v snegu in mrazu, vendar vam lahko povem, da sem že tri leta brez srca. Tam za gričem nekje je bilo, čigavim, to je stranska stvar, za gričem pa je bilo prav gotovo. Ko so ležali kot klavna žival v krvi pred menoj, mi je zadnjič rekla vest, da sem ubijalec, potem pa je utihnila, srce pa se mi je stopilo v grozoti in surovosti. Šel je in mi ni pomagal.“

Bil sem zopet nekaj časa sam in razmišljal o besedah prvega in drugega.

Pa je prišel priletan kmetič. Govoril je sam s seboj in dajal nekaterim besedam poseben poudarek. Razločno sem slišal, da je mož nekaj izgubil, da so mu rekvirirali, kaj in kako, nisem mogel razločiti.

Invalidom pod 50% nesposobnosti za delo se prizna samo osnovna pokojnina brez draginjske doklade. Vdove padlih, v starosti pod 40 let, ki so sposobne za delo, dobivajo samo osnovno pokojnino brez draginjskih doklad.

Družine padlih vojakov dobivajo doklade za otroke, ako plačujejo 30 dinarjev neposrednega davka mesečno, a ne kakor do sedaj 50 dinarjev.

Kratko po tem so časopisi poročali sledeče:

Ministrski predsednik bo dobil 362 din. 50 par = 1450 K, ministri 290 din. = 1160 K, a državni podtajniki 145 din. = 580 K dnevno naklade brez stalne plače.

Ce imamo 16 ministrov in enega ministrskega predsednika, stane državo samo naklade brez plače 20.010 K dnevno. Državne podtajnik še ne vštujemo! Kolike so pa šele plače!

Vranglovcem se tudi prav dobro godi pri nas, imajo denarno podporo, tudi privilegije imajo večje kakor mi vojni invalidi!

Mi invalidi smo končno, lahko hvaležni, naši državi, ki za nas tako v obilni meri skrbi. Nam odtrguje vinarje, drugim pa daje tisočake dnevne naklade!

Bog pravice! Kedaj prideš! Dosti časa smo nosili nagobčnik, ki nam je oviral spregovoriti! Danes pa, ko se občutimo popolnoma zapuščene, bomo posevali po skrajnih sredstvih, da preprečimo še hujše zlo, ki nam preti.

M. I.

Dnevne vesti.

Rabijatnost nar. poslanca. List „Ratni Invalid“ iz Beograda poroča zanimiv slučaj, ki se je odigral v pisarni ene podružnice invalidske organizacije v Srbiji.

Dne 19. novembra t. l. popoldne ob 5. uri, je bil predsednik te podružnice zaposlen z izpolnjevanjem „Uverenja“ za prosto vožnjo delegatom za protestno skupščino v Beograd, na kar vstopi v pisarno — **Milosav Janković-Petrovič** odvetnik in narodni poslanec iz Cuprije (Srbija) z besedami, dober večer; — hitro pridi sem, ti imam nekaj za povedati! (Mito, — tako se kliče omenjeni predsednik invalidske organizacije), nič hudega sluteč, pride invalid — **Mito** — do narodnega poslanca, celo s svojim obrazom do tik njegovega, misleč, da mu ima narodni poslanec res kaj zaupnega za povedati; v tem momentu, pa prisoli „junak“ narodni poslanec invalidu — **Miti** — z vso silo tri klofute in ga vrže ob tla: zraven klofut mu je še preklinjal mater hajdučku itd. — Jaz sem ti Bog in sodnija, pojdi me tožiti.

Ko še ni prav izgovoril, jo je kar odkuril, tako da se mu še ni mogel napaden invalid za klofute zahvaliti.

Torej, narodni poslanec pretepa človeka, ki je pustil svojo roko, nogo ali zdravje na bojišču za svojo domovino Jugoslavijo! Taki človek naj zastopa naše pravice! On bi naj bil kos telesa te domovine? V duhu gledamo, da je naša država nuna takih ljudi, ki nosijo kopreno na svojih obrazih samo, da nas omamijo; pod kopreno pa tiči duh reakcije, ki ima zgolj iz ego-

Ogovoril sem ga, vprašal po njegovem zdravju in ko je odgovoril, da se, hvala Bogu dobro počuti, sem mislil, da imam res človeka pred seboj.

Pa sem mu rekel, če bi mi hotel pomagati na noge, sklicujoč se na njegovo blago srce.

„Kaj srce?“ je rekel, „saj ga nimam, rekvirirali so mi ga z vso prosto voljo, z dušo in čuvstvom vred. Prišel je nekega dne mož pravice, vzela mi je srce in mi dal potrdilo. Tu je, gospod, saj znate brati. Pa do danes niti vinarja nisem dobil zanj. Konje so mi plačali, srca pa ne; no, saj nič ne de, brez srca še lažje živim, že par let ne vem, kaj so solze in usmiljenje.“

„Adijo“, je še pristavil in šel dalje svojim potom.

Med tem sta se mi bili približali dve postavi. Že po hoji sem ju spoznal. Bila sta politika, iz njiju glasne govorice sem slišal, da se prerokata o vnovčevanju ne vem katere domače živali.

„Kaj pa ta dela tukaj?“ je rekel prvi.

„I, kaj? Pil je,“ je pristavil drugi.

„Nisem pil,“ je bil moj odgovor. Padel sem, zlomil sem protezo in ne morem vstati. Ali bi mi hotela pomagati?

izma, nalogo, tlačiti, šikanirati in ubijati stvar, ki ni kriv svoje bede, v kateri se nahaja. Odvzeti mu vse pravice, ki mu po pravdi in Bogu pripadajo.

Vprašujemo se! Kako bode potemtakem naše invalidsko vprašanje v parlamentu rešeno, ko nam na tako edinstveno divji način, gospodje parlamentarci kažejo simpatije z pretepanjem!

Po takih slučajih se naj še nadejamo in upamo v parlament, da nam bode on brisal solze bede?, ali pa, da nam bode delil kot pravičen sodnik naše pravice?

H koncu tega dogodka smo mi invalidi naravnost radovedni, ali spada delo narodnega poslanca — **Miloslav Janković-Petroviča** v program njegove stranke?!

Poslanec Radič in invalidske bergle v Zagrebu. Zagreb, 9. dec. (Izvirno.) Danes dopoldne je prišel **Stjepan Radič** v invalidski dom v Zagrebu, kjer je pozdravil navzoče invalide s svojim poznanim „Jezus in Marija“. Ko so invalidi vprašali došleca, v kakem namenu da jih je obiskal, je začel **Radič** razvijati svoj program ter deliti svoje glasilo „Dom“. Nato so ga vprašali navzoči invalidi, kje je tičal med vojno, ko so oni prelivali svojo kri ter mu zabrusili v obraz, da je on tačas prepeval Habsburgovcem himne. **Radič** se je hotel na to nekaj opravičevati, a invalidi so planili z **bergljami in palicami** nanj ter ga tako formalno iztirali iz invalidskega doma.

Prav dobro so storili invalidi, da so z bergljami in palicami nagnali človeka, ki s svojim programom do danes ni nič dobrega storil, ne za državo, še manj pa za nas invalide.

Takih političnih tičkov imamo ne samo v Zagrebu, ampak tudi v Ljubljani.

Hinavščina, sebičnost za državnim krmilom, se ne stidi stopiti pred nas ustvaritelje, domovine Jugoslavije.

Zaslepiti nas hočejo s svojimi lepimi, neizvedljivimi programi. Obljubljajo nam zlati dež, dobre in lepe čase,

Pokazale so nam zadnje volitve, kako se poedine stranke za nas zavzemajo! Kroglice smo oddali, ker smo res verovali in upali v zboljšanje državnega kakor tudi našega položaja!

Upali smo! Dobili smo! Kaj smo dobili?

o—

Pojasnilo. V zadnjem času so začeli invalidi, vdove padlih vojakov in sirote, pošiljati na pokrajinsko upravo za Slovenijo, oddelek za socialno skrb, invalidski odsek, razne prošnje za nakazilo pokojnine in doplatkov v višini, kakor jo predvideva načrt novega invalidskega zakona.

Novi zakon, ki še ni zakon, ampak samo načrt invalidskega zakona, še ni stopil v veljavo, ker še ni odobren, tudi nima nobene moči, in se ne more nobeden na njega sklicevati.

Glede pokojnin in doplatkov, kakor tudi glede vseh drugih vrst državne pomoči velja še vedno Uredba o začasni pomoči invalidom, Uradni list št. 47. z leta 1921., dokler ne stopi projeciran invalidski zakon po odobrenju Narodne skupščine v krepst.

„Ali si naš?“ me je vprašal eden s posebnim povdarkom zadnje besede.

„Ne, ni vaš?“ je oporekal drugi, „naš je, z nami je volil, z nami agitiral.“

Jaz pa sem molčal. Sram me je bilo nečloveškega pogovora. Odgovoril nisem ne prve mu ne drugemu.

„Pustiva ga, saj niti ne ve, čigav je!“

Začela sta zopet pogovor, ki sta ga bila prekinila in sta, opotekaje se, odšla.

Še mnogo ljudi je hodilo isto noč po Samaritanskem nabrežju. Prišli so, a vsi so šli mimo.

Proti jutru se je nekdo ustavil poleg mene in me motril žalostnih oči... Stal je in molčal, kakor senca z onega sveta.

Zadnjič sem izpregovoril, zadnjič prosil:

„Človek ali senca, karkoli si, če imaš srce, stegni svoje roke v pomoč človeku, ki čaka usmiljenja v bolesti in samoti.“

In senca je odgovorila tiho, umirjeno, brez jeze in sovraštva, skoraj brez glasu:

„Priatelj, tudi mene je udarilo kot tebe, imam srce, a nimam rok.“

Stopil je dalje in ob straneh sta mu zamahala dva prazna rokava.

V Samoti, dne 22. prosinca 1920.

Naznanjamo vsem invalidom in vdovam, da opuste vsako nadaljne vpošiljanje prošnji, ki bi bile sestavljene v smislu zahtev po novemu zakonu, ker se na iste ne bode odgovarjalo.

Jasno je, da za nas velja začasna uredba o pomoči invalidom, na katero se moremo v svrhu dosege svojih pravic sklicevati.

Vse prošnje in zahteve se naj odpošljejo na oblasti samo skozi „Splošno organizacijo vojnih invalidov“, St. Peterska vojašnica v Ljubljani.

Izplačevanje pokojnin invalidom in družinam padlih vojakov v inozemstvu. Naši državljani, ki žive v inozemstvu, bodo morali predložiti prošnje za nakazilo pokojnin našim diplomatskim in konzularnim zastopnikom na tujem. Ti zastopniki bodo odposlali prošnje pristojnim invalidskim sodiščem, oziroma pokojninskim upravam, ki bodo o njih sklepala ter jih predložila ministrstvu za socialno politiko v svrhu končnega odobrenja izplačevanja pokojnin v inozemstvu.

Društveni vestnik.

Redni občni zbori.

V smislu sklepa centrale se bodo vršili tekom decembra t. l. in januarja 1922 redni občni zbori za vsa poverjeništa in podružnice naše organizacije v Sloveniji. Prvi redni občni zbor se je vršil dne 11. novembra za podružnico v Zagorju ob Savi. Zborovanje, katerega se je udeležilo zelo veliko število organiziranih in tudi neorganiziranih vojnih žrtev, je poteklo v najlepšem redu. Število članstva se je znatno zvišalo, kar je dokaz, da podružnica uspešno deluje.

Za 18. decembra so bili sklicani redni občni zbori za poverjeništa v Ptuj, Krškem, Novem mestu, Kamniku, Celju in Mariboru ter za podružnico Ormož.

Poverjeništa za Ljubljano in okolico sklicuje svoj redni občni zbor dne 6. januarja 1922. Kraj, dan in uro objavimo v prihodnji številki našega glasila in v drugih ljubljanskih dnevnikih.

Vse člane in članice kakortudi vse vojne invalide, vdove in sirote vabimo na polnoštevilno udeležbo pri teh zborovanjih.

Občni zbori so zelo važni, ker na takih zborovanjih podajo posamezni društveni odbori poročila o svojem letnem delovanju, na podlagi kojih jih presojava, ali so izvršili naloge in izpolnili zaupanje, ki jim ga je poverilo članstvo. Na drugi strani pa so taki zbori zelo poučni, ker iz medsebojnih pogovorov in stvarnih razpravljanj se spoznajo napake in nedostatki v dosedanjem delovanju ter istočasno se sklepajo novi načrti za nadaljno delovanje.

Organizirani člani in članice in tudi še neorganizirani, udeležujte se polnoštevilno društvenih zborov ter pomagajte delavoljnim do boljšega uspeha v lastno in splošno dobrobit, ker le združeni smemo upati na zboljšanje našega neznanega stanja.

Centrala.

Kočevje: Dne 13. novembra se je vršil občni zbor poverjeništa za Kočevje in okolico. Vkljub slabemu vremenu se je zbrala velika množica vojnih žrtev v veliki dvorani gostilne Čenkel. Prišli so tovariši in tovarišice celo iz daljne okolice, kar je dokaz, kako željno so pričakovali ustanovitev svojega strokovnega društva.

Zastopnik centrale tov. Belinc je natančno pojasnil pomen organizacije in podal podrobno poročilo o dosedanjem delovanju in razvoju organizacije ter pozival zbrane vojne žrtve, da se organizirajo v lastni nepolitični organizaciji. Poslušalci so z največjim veseljem in velikim zanimanjem sledili njegovim izvajanjem. Da so zborovalci tudi resnično razumeli in spoznali važnost ustanovitve lastnega društva, je dokaz to, da se je že isti dan vpisalo čez 200 članov in članic, pričakovati pa smemo, da bo to število že v najkrajšem času narastlo čez 800.

Za uspešno zborovanje gre v prvi vrsti priznanje tovarišem Majceniču, Klopčiču in Lo-

yu, ki so storili vse potrebne korake in neumorno delovali za zborovanje.

Na tem zboru se je izvolil sledeči odbor: preds. Smole, podpreds. Potisk, tajnik Majcenič, nam. Klopčič, blag. Loy; odborniki (ce): Slonič Jože, Kraker Andr., Sešarek Maks, Perto Ivan, Jaklič Jože, Mile August, Jaklič Marija in Perc Rozalija.

Centrala.

URADNI RAZGLASI.

Invalidski dokumenti. Odeljenje socialne politike pokrajinske uprave v Ljubljani razglasa sledeče:

Ker so bili v času od 1. septembra t. l. dalje ponovno pregledani vsi vojni in vojaški invalidi v vsej državi in je bilo vsakemu izročeno od pregledne komisije posebno potrdilo o invalidnosti, preneha s 1. januarjem 1922 veljavnost vseh dosedanjih invalidskih dokumentov — (Izvid nadpregleda, Plačilni nalog (Zahlungsauftrag), Invalidska knjižica, Platežni nalog, od italijanskih oblasti izdani „Libretto personale“ — in veljajo od tega dneva dalje edinole sledeča izkazila:

1. za stalne invalide „Invalidsko uverenje“ ali „Invalidsko izpričevalo“.
2. Za one, ki jim je bila invalidnost priznana le začasno, „Privremena objava“ ali „Začasna objava“.
3. Za one, ki so se priglasili k pregledu, a jim ni bilo priznano obeležje vojne oziroma vojaškega invalida, „Rešenje“.

Te tri vrste dokumentov so izdajale na tiskanih obrazcih (1/4 pole) edino pregledne komisije pri komandah vojnih okrogov.

4. Za invalide prejšnje srbske vojske in dobrovoljce-invalide je poleg navedenih dokumentov veljavno tudi še Rešenje prvostopenega suda v Beogradu.

Opozarjamo vse urade, javne in dobrodne koporacije na to, da ni več smatrati invalidom onih oseb, ki bi se izkazale z drugimi dokumenti od katerekoli oblasti.

Pravilnik o vozni ugodnosti na državnih železnicah in ladjah (objavljen v „Službenih novinah“ št. 269 in izdan dne 30. XI. 1921 — Ur. list, št. 147. od 12. XII. 1921).

V svrhu informacije našim članom prinašamo za danes samo člen 9. tega pravilnika, ki se glasi:

Člen 9.

Vojni invalidi uživajo razen brezplačne vožnje, dovoljenje z odločbo ministra za promet z dne 23. maja 1919., M S br. 4830, še pravico do vozne ugodnosti s 50% nim popustom za svoja privatna potovanja trikrat na leto, in sicer: častniki v drugem, podčastniki in redovi pa v tretjem razredu. Za to ugodnost morajo biti vojni invalidi opremljeni z legitimacijo predsedništva „Udruženja ratnih invalida“, na kateri mora biti tudi fotografija po členu 4. tega pravilnika.

Obliko legitimacije mora odobriti ministarstvo za promet.

Te ugodnosti veljajo za osebne in mešane vlake.

Z ozirom na to, da centralni odbor ni še tozadevno sklepal o načinu, kako bo treba ravnati glede zbiranja in predlaganja fotografij na pristojne železniške oblasti, opozarjamo članstvo le na to, da si preskrbi predpisane fotografije in sicer najnovije ter 10 1/2 cm dolge in 6 1/2 cm široke. Natančnejša navodila priobčimo po možnosti že v prihodnji tevilki ali potom okrožnic na posamezna poverjeništa in podružnice.

Centrala.

RAZPIS.

Odda se mesto pisarniškega oficijanta, oziroma pisarniškega pomočnika, pri okrajnem sodišču v Cerknici, odnosno pri drugem sodišču, kjer bi se tako mesto izpraznilo po objavi natečaja ali po premestitvi. Pisarniški oficijant bo prejemal letno plačo 5200 K in draginjsko doklado dnevno po 50 K 60 v, pisarniški pomočnik pa dnevno po 2 K 65 v in draginjsko doklado dnevno po 56 K.

Pravilno kolkovane in opremljene prošnje, ki morajo biti svojeručno spisane, naj se vložijo najkasneje do dne

18. januarja 1922.

pri podpisnem sodišču.

Prosilci, ki še niso v državni službi, se morajo izkazati s šolskimi izpričevali, da so dovršili ljudsko šolo in da so zmožni slovenskega jezika v govoru in pisavi; tudi morajo svoji prošnji priložiti rojstni in domovinski list, npr. stvarno izpričevalo in uradno izpričevalo državnega zdravnika, da so za zaproseno mesto sposobni. Končno morajo izkazati, da so izpolnili aktivno vojaško dolžnost ali pa da so je trajno oproščeni.

Prosilci s prvim pisarniškim izpitom in oni, ki so veseli stoje pisju in slovenski stenografiji, imajo prednost.

Vojni invalidi se opozarjajo na naredbo celokupne Narodne vlade z dne 20. novembra 1918., št. 115 Ur. l. Za take se priznavajo le oni, katerih zmožnost za delo se je vsled poškodb, dobljenih v vojni, zmanjšala najmanj za 20%. Invalidnost morajo dokazati z izvidom nadpregleda, izdanim po eni ali drugi pukovski okružni komandi, odnosno po enem ali drugem vojnem okrogu naše države.

Vojni prostovoljci se opozarjajo na člene 1., 2. in 8. uredbe o prostovoljcih z dne 18. decembra 1919. št. 38 Ur. l. iz leta 1920., vojaški certifikatisti pa na predpise zakona z dne 19. aprila 1872., avstr. drž. zak. št. 60, člena IV. naredbe celokupnega ministrstva z dne 25. januarja 1914., št. 21 avstr. drž. zak., in naredbe celokupnega ministrstva z dne 23. marca 1918., avstr. drž. zak. št. 111.

Ker se oddado tudi mesta, ki se morda izpraznijo po objavi natečaja ali po premestitvi, naj invalidi, prostovoljci in certifikatisti v svojih prošnjah izrečno navedejo vsa mesta, za katera prosijo, ako bi se izpraznila.

Okrajno sodišče v Cerknici, oddelek I.,

dne 1. decembra 1921.

Interesenti invalidi, naj vložijo svoje prošnje.

Uredništvo.

LISTNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVNIŠTVA.

Čenjenim naročnikom! Odsotnost in službeno ovire tovarišev, katerim je poverjeno urejevanje našega glasila, so povzročile zakasnitev „Vojnega invalida“. Z ozirom na to, da upravništvo ne razpolaga z močnim tiskovnim skladom, naročnina pa tudi ni zadostna, da bi lahko honorirali delo posameznikov, priporočamo in prosimo za uspešnejše nabiranje naročnikov in prostovoljnih prispevkov za tiskovni sklad.

Glede vplačane naročnine pa opozarjamo dosedanje naročnike, da vsled tega zaostanka ne trpe nobene škode, ker glasilo izhaja z rednimi tekočimi številkami.

Obenem ponavljamo in prosimo vsa poverjeništa in podružnice, da označijo pri večjih denarnih pošiljkih po položnici „namen“ pošiljatve. (Uradna kratica za dinarje je „Din.“ za pare pa „p“).

Uredništvo in upravništvo.

Prošnja za en pisalni stroj.

Upravništvo in uredništvo „Vojnega invalida“ nujno potrebuje en pisalni stroj, nimata pa sredstev za nabavo tega. Zato se obračata z vljudno prošnjo na dobrosrčne podpiratelje potrebnih, da bi jima omogočili nabavo z denarnimi prispevki, ali, da bi kdo podaril kak pisalni stroj.

Dobrovoljni denarni prispevki se sprejemajo v pisarni centrale, St. Peterska vojašnica v Ljubljani, soba št. 3.

Odgovorni urednik: Berglez Srečko.

Tisk tiskarne J. Blasnika nasl., v Ljubljani.

Dolžnost vsakega člana je, da čita svoje glasilo in zbira naročnike. Podpirajte tisk. sklad!